

A kortárs manierizmusról

Orr Máté munkái

*A logika tudósai ezért azt mondják,
hogy a dolgok lényegét a fajta,
a formát pedig a különbség nyilvánítja ki.
Giovanni Paolo Lomazzo: Traktátus*

Orr Máté képei egy egyedi – Hieronymus Bosch lidérces látomásait és a kései reneszánszot, azaz a manierizmust idéző – világot tárnak elénk, ahol az egyes utalások és vizuális megoldások hideg, színpadszerű tablókká állnak össze. A művek akár allegóriáknak is tekinthetők, hiszen megértésükhöz a kulcs az egyes külső műveltségi elemek felismerése és helyes alkalmazása, ami – akárcsak a manierizmus képein – gyakran egyáltalán nem magától értetődő.

Vannak egyszerűbb helyzetek, mint amikor a csendélet és a halál szoros összefüggésére világít rá *Az erdőben csend van* című kép, ahol a szarvas- és emberi koponya egymás mellettsége a memento morik hangulatát idézi fel. Ilyenek még az *Akrobatikus csendéleten* a padlizsánok, amelyek mint akrobaták tartják magukat lehetetlen helyzetben, nyilvánvalóvá téve saját csendélet mivoltukat. Ezt a gondolatot építi tovább az a sorozat, amelyben állatok szimbolikus harca látható: *Ok és okozat elkerülhetetlensége (Az agresszív kacsá)*, *Váratlan támadás*, *Az eltaposástól való félelem*, *Tigris és kormoránok* stb. Az üres háttér előtt a hangsúlyozottan plasztikus vagy éppen a síkban tartott, már az absztrakció szélén járó ellenfelek harca értelmezhető akár a képmélység illúziója és a felület síkja közötti fel nem oldható ellentmondásnak.

Az értelmezést Orr tudatosan nehezíti meg azzal, hogy magánmitológiai eseményeit az általános műveltségi elemekkel egyenrangú módon jeleníti meg. Erre példa a *Medicina* című kép, ahol az egyes elemek az orvoslás különböző módszereire utalnak, amelyekkel a művész fülbetegségét gyógyították. Ugyanakkor az általános műveltséghez tartozó idézetek is gyakran kifordítva, ironikusan jelennek meg. A *Tükröm, tükröm* című képen egy nyúl tart tükröt a fekvő meztelen nőnek (távolról idézve Velázquezet), míg a *Most mindent megutálsz* többszörös szerepátértelmezés. Cupidóból felnőtt férfi lett, aki nyilaival immár nem szerelmet, hanem vizsályt ültet el azokban, akiket eltalál. A jobb oldalon látható madarak már mind áldozatául estek, csak a baloldalt békésen álldogáló fácán menekült meg (még).

A bajkeverés *Vénusza* jóval komplexebb mű. Az antik, hátraforduló, saját szépségében gyönyörködő női aktból férfi lett, míg feje homogén színnel kitöltött, absztrakt patkánnyá változott. Ki és mi a bajkeverő, és mi is az a baj, amit okozott? A néző zavarodottsága, amikor szembesül a képpel, és nem találja az elvárásai szerint működő kompozíciót?

Gárdonyi László

Orr Máté: Akrobatikus csendélet

Orr Máté: Ok és okozat elkerülhetetlensége (Az agresszív kacska)

Orr Máté: Tigris kakas

Orr Máté: Kedd délután

Orr Máté: Harc, ami nem igazán egy harc

Orr Máté: Csndes küzdelem